

Bosna i Hercegovina mora uspostaviti politički sistem za izbore bez diskriminacije

U današnjoj presudi Vijeća u predmetu [Zornić protiv Bosne i Hercegovine](#) (predmet broj 3681/06), koja nije konačna¹, Evropski sud za ljudska prava odlučio je

sa šest glasova prema jednom, da je došlo do **povrede člana 14. (zabrana diskriminacije) u vezi sa članom 3. Protokola broj 1. (pravo na slobodne izbore)** uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima u odnosu na nemogućnost gospođe Zornić da učestvuje na izborima za Dom naroda Bosne i Hercegovine;

jednoglasno, da je došlo do povrede **člana 1. Protokola broj 12. (opća zabrana diskriminacije)** uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima u odnosu na nemogućnost gospođe Zornić da učestvuje na izborima za Dom naroda Bosne i Hercegovine i Predsjedništvo Bosne i Hercegovine.

Predmetni slučaj se odnosi na nemogućnost učestvovanja na izborima za Dom naroda i Predsjedništvo Bosne i Hercegovine zbog toga što se podnositeljica predstavke ne izjašnjava kao pripadnica bilo koje etničke grupe. Nasuprot tome, ona se izjašnjava kao građanka Bosne i Hercegovine. Međutim, u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine samo pripadnici konstitutivnih naroda (Bošnjaci, Hrvati i Srbi) imaju pravo da učestvuju na ovim izborima.

Sud je utvrdio da je predmetni slučaj identičan predmetu *Sejdić i Finci protiv Bosne i Hercegovine*, iz decembra 2009. godine, koji se odnosio na nemogućnost podnosioca predstavke, Roma i Jevreja, da učestvuju na izborima za Dom naroda i Predsjedništvo Bosne i Hercegovine. Sud je, s toga, kao u nevedenom predmetu, i u ovom slučaju utvrdio da su osporene ustavne odredbe, koje onemogućavaju gospođu Zornić da učestvuje na izborima jer se temelje na etničkom porijeklu, uključene u Ustav Bosne i Hercegovine u cilju osiguranja mira i zaustavljanja krvavog sukoba u Bosni i Hercegovini u periodu od 1992. do 1995. godine, obilježenog genocidom i etničkim čišćenjem. Međutim, imajući u vidu značajan napredak ostvaren u Bosni i Hercegovini, kao i postojanje drugih mehanizama podjele vlasti koji ne dovode automatski do isključenja predstavnika drugih zajednica, Sud je utvrdio da kontinuirana nemogućnost gospođe Zornić da učestvuje na izborima nema objektivno i razumno opravdanje, te da je kao takva diskriminirajuća.

Zbog prirode konflikta u Bosni i Hercegovini u periodu od 1992. do 1995. godine saglasnost konstitutivnih naroda je bila neophodna za uspostavljanje mira. Međutim, sada, više od 18 godina od okončanja tragičnog sukoba, ne može postojati ni jedan razlog za zadržavanje osporenih ustavnih odredbi. Sud smatra da je došlo vrijeme za uspostavljanje političkog sistema koji će omogućiti svim građanima Bosne i Hercegovina da učestvuju na izborima za Predsjedništvo i Dom naroda Bosne i Hercegovine bez diskriminacije na osnovu etničke pripadnosti i bez davanja posebnih prava konstitutivnim narodima na uštrb manjina i građana Bosne i Hercegovine. Ovo podrazumijeva neophodnost promjene Ustava Bosne i Hercegovine.

Osnovne činjenice i žalbeni navodi

¹ U skladu sa članovima 43. i 44. Konvencije, presude Vijeća nisu konačne. Tri mjeseca nakon donošenja presude stranke mogu zahtijevati da se predmet iznese pred Veliko vijeće. Takve zahtjeve razmatra odbor od pet sudaca Velikog vijeća. Ako zahtjev bude prihvaćen, Veliko vijeće odlučuje o predmetu presudom koja je konačna. U slučaju kada je zahtjev odbijen, presuda Vijeća postaje konačna tog dana. Konačne presude Suda dostavljaju se Komitetu ministara Vijeća Evrope koji nadgleda njihovo izvršenje. Više informacija o izvršenju presuda je dostupno ovdje: www.coe.int/t/dghl/monitoring/execution

Podnositeljica predstavke, Azra Zornić, je građanka Bosne i Hercegovine koja je rođena 1957. godine i živi u Sarajevu. Gospođa Zornić aktivno učestvuje u političkom životu Bosne i Hercegovine. Tako je, na primjer, 2002. godine bila kandidat Socijaldemokratske partije Bosne i Hercegovine na parlamentarnim izborima.

Ustav Bosne i Hercegovine pravi razliku između takozvanih konstitutivnih naroda (Bošnjaci, Hrvati i Srbi), Ostalih (pripadnici manjina) i građana Bosne i Hercegovine (oni koji se odbijaju izjasniti kao pripadnici bilo koje etničke grupe zbog multietničkog braka ili porijekla, ili iz drugih razloga). U bivšoj Jugoslaviji nisu postojali objektivni kriteriji za određivanje nečijeg etničkog porijekla, kao npr. jezik ili religija. Svako je sam odlučivao o svojoj etničkoj pripadnosti. Ovaj princip važi i danas u Bosni i Hercegovini. U skladu sa Ustavom, samo oni koji se izjasne kao pripadnici jednog od konstitutivnih naroda imaju pravo da učestvuju na izborima za Dom naroda i Predsjedništvo Bosne i Hercegovine.

Pozivajući se na član 14. (zabrana diskriminacije), član 3. Protokola broj 1. (pravo na slobodne izbore) i član 1. Protokola broj 12. (opća zabrana diskriminacije) uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima, gospođa Zornić se žalila da nema pravo da učestvuje na izborima za Dom naroda i Parlament Bosne i Hercegovine zbog toga što odbija da se izjasni kao pripadnica bilo koje etničke grupe, nego se jednostavno izjašnjava samo kao građanka Bosne i Hercegovine.

Postupak i sastav Suda

Predstavka je podnesena Evropskom sudu za ljudska prava 19. decembra 2005. godine.

Presudu je donijelo Vijeće od sedam sudaca u sljedećem sastavu:

Ineta **Ziemele** (Latvija), *Predsjednica*
Päivi **Hirvelä** (Finska),
George **Nicolaou** (Kipar),
Nona **Tsotsoria** (Gruzija),
Zdravka **Kalaydjieva** (Bugarska),
Krzysztof **Wojtyczek** (Poljska),
Faris **Vehabović** (Bosna i Hercegovina),

i Fatoş **Araci**, *zamjenica Registrara*.

Odluka Suda

Razmatrajući **prihvatljivost** predstavke, Sud je utvrdio da podnositeljica predstavke nije podnijela apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine prije obraćanja ovom Sudu. Međutim, imajući u vidu da se u sličnom predmetu² Ustavni sud oglasio nenadležnim da razmatra žalbene navode o diskriminaciji po osnovu etničke pripadnosti u vezi sa nemogućnošću učestvovanja na izborima za Predsjedništvo, Sud je utvrdio da se ustavna apelacija nije mogla smatrati djelotvornim pravnim lijekom za žalbene navode gospođe Zornić.

U odnosu na žalbene navode o **nemogućnosti učestvovanja na izborima za Dom naroda Bosne i Hercegovine**, Sud je utvrdio da bez obzira na njene razloge za neizražavanje pripadnosti nekoj etničkoj grupi – npr. zbog multietničkog braka ili porijekla, ili jednostavno zbog toga što se izjašnjava kao građanka Bosne i Hercegovine – podnositeljica predstavke ne smije biti spriječena da učestvuje na ovim izborima zbog svog opredjeljenja, posebno imajući u vidu da ni Ustav Bosne i Hercegovine ne sadrži objektivne kriterije za određivanje nečijeg etničkog porijekla.

Iste ustavne odredbe su već proglašene diskriminirajućim u predmetu *Sejdić i Finci protiv Bosne i Hercegovine* (br. 27996/06 i 34836/06) od decembra 2009. godine, u vezi sa nemogućnošću

² odluka broj AP-1945/10 od 29. juna 2010. godine.

podnositelja predstavke, Roma i Jevreja, da učestvuju na parlamentarnim izborima. Sud je utvrdio da je predmetni slučaj identičan predmetu *Sejdić i Finci*, jer je i gospođa Zornić onemogućena da učestvuje na izborima za Dom naroda na osnovu etničkog porijekla.

U presudi *Sejdić i Finci* Sud je utvrdio da je ovakvo ustavno rješenje doneseno zbog uspostavljanja mira, koji cilj je saglasan sa Evropskom konvencijom. Zbog prirode sukoba u Bosni i Hercegovini u periodu od 1992. do 1995. godine, obilježenog genocidom i etničkim čišćenjem, saglasnost konstitutivnih naroda je bila neophodna za uspostavljanje mira, što može objasniti činjenicu da na mirovnim pregovorima nije bilo predstavnika drugih zajednica, kao npr. romske ili jevrejske zajednice.

Međutim, imajući u vidu značajan napredak ostvaren u Bosni i Hercegovini nakon Dejtonskog mirovnog sporazuma³ kao i postojanje drugih mehanizama podjele vlasti koji ne dovode automatski do isključenja predstavnika drugih zajednica, Sud je utvrdio da kontinuirana nemogućnost podnositelja predstavki da učestvuju na izborima nema objektivno i razumno opravdanje te da je kao takva diskriminirajuća u smislu člana 14. u vezi sa članom 3. Protokola broj 1.

Iz istih razloga, Sud je i u predmetnom slučaju zaključio da je došlo do povrede člana 14. u vezi sa članom 3. Protokola broj 1. i člana 1. Protokola broj 12. zbog kontinuirane nemogućnosti gospođe Zornić da učestvuje na izborima za Dom naroda Bosne i Hercegovine.

U ovakvim okolnostima, Sud je smatrao da nije potrebno posebno razmotriti da li je došlo i do odvojene povrede člana 3. Protokola broj 1. u vezi sa izborima za Dom naroda.

U odnosu na žalbene navode o **nemogućnosti učestvovanja na izborima za Predsjedništvo Bosne i Hercegovine**, Sud je na sličan način ponovio svoj stav iz presude *Sejdić i Finci* o diskriminirajućem karakteru ustavnih odredbi koje onemogućavaju podnositelje predstavki da učestvuju na izborima za Predsjedništvo. Shodno tome, Sud je utvrdio da je i u predmetnom slučaju došlo do povrede člana 1. Protokola broj 12. u vezi sa nemogućnošću gospođe Zornić da učestvuje na izborima za Predsjedništvo Bosne i Hercegovine.

Član 46. (obaveznost i izvršenje presuda)

Utvrđenje povrede u predmetnom slučaju direktna je posljedica neuspjeha vlasti Bosne i Hercegovine da uvedu ustavne i zakonodavne izmjene u cilju provođenja presude *Sejdić i Finci*, čije izvršenje je od 2009. godine pod nadzorom Komiteta ministara Vijeće Evrope, tijela zaduženog za nadgledanje izvršenja presuda Suda. S obzirom na ovakvo kašnjenje u izvršenju, Sud je, kao i Komitet ministara, naglasio da je neophodno u što kraćem roku i na najefikasniji mogući način riješiti ovu situaciju.

Zbog prirode konflikta u Bosni i Hercegovini u periodu od 1992. do 1995. godine saglasnost konstitutivnih naroda je bila neophodna za uspostavljanje mira. Međutim, sada, više od 18 godina od okončanja tragičnog sukoba, ne može postojati ni jedan razlog za zadržavanje osporenih ustavnih odredbi. Sud smatra da je došlo vrijeme za uspostavljanje političkog sistema koji će omogućiti svim građanima Bosne i Hercegovina da učestvuju na izborima za Predsjedništvo i Dom naroda Bosne i Hercegovine bez diskriminacije na osnovu etničke pripadnosti i bez davanja posebnih prava konstitutivnim narodima na ušrtb manjina i građana Bosne i Hercegovine. Ovo podrazumijeva neophodnost promjene Ustava Bosne i Hercegovine.

Član 41. (pravično zadovoljenje)

Gospođa Zornić nije podnijela zahtjev za pravično zadovoljenje, te joj, shodno tome, Sud ništa nije dodijelio.

³ Opći okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini („Dejtonski mirovni sporazum“) stupio je na snagu 14. decembra 1995. godine, označivši kraj ratnih sukoba u Bosni i Hercegovini.

Izdvojeno mišljenje

Sudac Wojtyczek napisao je izdvojeno mišljenje koje se nalazi u aneksu ove presude.

Presuda je dostupna samo na engleskom jeziku. Izjava za medije je dostupna na engleskom i francuskom jeziku, kao i na službenim jezicima Bosne i Hercegovine.

Ova izjava za medije napisana je od strane Sekretarijata Suda i nije obavezujuća za Sud. Odluke, presude i sve druge informacije o Sudu dostupne su na ovoj stranici: www.ech.coe.int. Ako želite primati izjave za medije Suda možete se prijaviti na ovoj stranici: www.echr.coe.int/RSS/en ili možete pratiti naš rad na Twitter-u [@ECHRpress](https://twitter.com/ECHRpress).

Press contacts

echrpress@echr.coe.int | tel: +33 3 90 21 42 08

Tracey Turner-Tretz (tel: + 33 3 88 41 35 30)

Céline Menu-Lange (tel: + 33 3 90 21 58 77)

Nina Salomon (tel: + 33 3 90 21 49 79)

Denis Lambert (tel: + 33 3 90 21 41 09)

Osnovan 1959. godine u Strazburu od strane država članica Vijeća Evrope, **Evropski sud za ljudska prava** je međunarodni sud nadležan da odlučuje o povredama prava utvrđenih u Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima iz 1950. godine.